

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/4/2024
Identifikačné číslo spisu: 5322200488
Dátum vydania rozhodnutia: 28.05.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:5322200488.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35724803, zastúpeným Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53255739, proti žalovanému T., narodený R. o zaplatenie 3.866,07 eura s príslušenstvom, pôvodne vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 8Csp/6/2022, súčasne vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. CA-8Csp/6/2022, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 16. decembra 2022 sp. zn. 6CoCsp/35/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 16. decembra 2022 sp. zn. 6CoCsp/35/2022 v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o trovách konania v spojení s rozsudkom Okresného súdu Čadca z 9. septembra 2022, č. k. 8Csp/6/2022-84 v zamietajúcom výroku a vo výroku o trovách konania a opravným uznesením Okresného súdu z Čadca z 26.mája 2023 č. k. 8Csp/6/2022-130 z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj súd prvej inštancie) rozsudkom z 9. septembra 2022, č. k. 8Csp/6/2022-84 konanie o zaplatenie 6.13 eura zastavil, žalobu v zostávajúcej časti zamietol a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Výkonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že 17. júna 2014 uzavrel veriteľ A., konajúci prostredníctvom slovenskej organizačnej zložky A., pobočka zahraničnej banky, W. s dlžníkom (žalovaným) zmluvu o pôžičke (ďalej aj „zmluva“), predmetom ktorej bolo poskytnutie bezúčelového spotrebiteľského úveru vo výške 10.100 eur, ktorým sa žalovaný zaviazal vrátiť v 72 pravidelných mesačných splátkach po 202,22 eura, splatných k 25. dňu v mesiaci, pri dohodnutej úrokovej sadzbe 12,90 % ročne a RPMN 13,71 %. Celková čiastka, ktorú bol podľa zmluvy povinným zaplatiť, predstavovala 14.627,86 eura (istina 10.100 eur a úroky a poplatky 4.527,86 eura). Zmluva o pôžičke obsahuje i poplatok za vedenie pôžičky 2,99 eura mesačne. Na základe uvedenej zmluvy žalovaný uhradil spolu 10.616,41 eura. Z týchto úhrad bolo započítaných: na istinu 6.433,32 eura, na riadny úrok 4.071 eur, na úrok z omeškania 1,46 eura a na poplatky 110,63 eura. Žalovaný sa dostal do omeškania so splátkou splatnou 25. októbra 2018. Žalovaný neuhrádzal splátky úveru riadne a včas, predchodcom žalobcu bol vyzvaný výzvou z 25. januára 2019 k úhrade omeškanej pohľadávky s poučením, že v

opačnom prípade pristúpi k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti. Lehotu na dodatočné plnenie určil na 5 kalendárnych dní. V nadväznosti na ustanovenie § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru podaním z 25. februára 2019, pre nezaplatenie splátky splatnej 25. januára 2019, keďže jeho oprávnenie vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre nezaplatenie splátky splatnej 25. októbra 2018 zaniklo dňa 25. 11. 2018. Výška pohľadávky ku 23. februáru 2019 predstavovala 3.841,73 eura (3.666,68 eura istina, 159,81 eura riadny úrok, 5,24 eura úrok z omeškania a 10 eur náklady spojené s vymáhaním). Dňa 9. novembra 2021 právny predchodca žalobcu uzavrel so žalobcom zmluvu o postúpení pohľadávok, predmetom ktorej bol aj odplatný prevod pohľadávky uplatnenej v tomto spore, a to v rozsahu vyplývajúcom z prílohy k uvedenej zmluve, ktorý zodpovedá vyššie uvedenej špecifikácii vyplývajúcej z mimoriadneho zosplatnenia úveru. Postúpenie pohľadávky predchodca žalobcu žalovanému oznámil listom z 12. novembra 2021 (čl. 38 spisu).

1.2. Skôr, než súd prvej inštancie podrobil zmluvu o pôžičke súdnemu prieskumu z pohľadu zákonom predpísaných náležitostí (podľa § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z.), v nadväznosti na vyššie citovaný § 54a Občianskeho zákonníka ex offo skúmal, či žalobcom uplatnený nárok, resp. jeho časť, nie je premlčaný. Bolo nesporným, že žalovaný sa poskytnutý úver zaviazal splácať v splátkach splatných vždy k 25. dňu v mesiaci. Podľa tvrdení žalobcu sa žalovaný dostal do omeškania s úhradou splátky splatnej 25. októbra 2018. Žalobca tvrdil, že právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru pre omeškanie tejto splátky uňho zaniklo 25. novembra 2018, preto mimoriadne úver zosplatnil podaním z 25. februára 2019 pre omeškanie splátky splatnej 25. januára 2019, a to s odkazom na samotné zákonné ustanovenie § 565 Občianskeho zákonníka, v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru súdu prvej inštancie § 565 Občianskeho zákonníka je potrebné v nadväznosti na právnu kvalifikáciu zmluvného vzťahu vykladať spoločne s ustanovením § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. V týchto súvislostiach súd považuje za potrebné poukázať na to, že zákonodarca sa dostatočne nevysporiadal s kogentnou úpravou zakotvenou v poslednej vete § 565 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej právo na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky. Vzhľadom na uvedené sa v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka malo ustanoviť, že posledná veta v § 565 sa na tieto prípady nevzťahuje, ako aj to, dokedy dodávateľ môže toto právo uplatniť. Za tohto legislatívneho stavu poslednú vetu § 565 Občianskeho zákonníka pri spotrebiteľských zmluvách použiť nemožno. To znamená, že dodávateľ môže žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pri nesplnení niektorej splátky kedykoľvek, ak sú splnené podmienky uvedené v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Týmito podmienkami v danom prípade sú, že veriteľ tak môže urobiť najskôr po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, v danom prípade splatnej 25. októbra 2018, čo podľa názoru naplnené bolo, pričom zároveň mal žalovaného spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva upozorniť. Za výzvu s poučením o zosplatnení súd v danom prípade považoval výzvu žalobcu z 25. januára 2019 označenú aj ako výzva pred mimoriadnou splatnosťou. Pokiaľ žalobca aj nepripojil k výzve pred mimoriadnou splatnosťou doručenkú, žalovaný prevzatie tejto výzvy nerozporoval. K mimoriadnemu zosplatneniu žalobca pripojil podací hárok (čl. 36 spisu), preukazujúci jej zaslanie. Súd z vykonaného dokazovania prijal záver, že k okamžitému zosplatneniu zostatku (neuhradenej časti) úveru zo strany predchodcu žalobcu došlo pre nezaplatenie splátky splatnej 25. októbra 2018, pretože pre zosplatnenie pre omeškanie so splátkou splatnou 25. januára 2019 neboli splnené zákonné podmienky. Uvedenému zodpovedá samotný obsah oznámenia o vyhlásení splatnosti (čl. 35 spisu), z ktorého vyplýva, že predchodca žalobcu pristúpil k zosplatneniu z dôvodu, že stav omeškania u žalovaného trval viac ako tri mesiace. Všeobecná 3-ročná premlčacia doba preto začala plynúť od 26. októbra 2018 a uplynula by 26. októbra 2021, teda pred podaním žaloby, ku ktorému došlo 24. februára 2022. V týchto súvislostiach však súd považuje za potrebné poukázať aj na to, že aj keby vychádzal z tvrdení žalobcu o zosplatnení úveru pre omeškanie so splátkou splatnou 25. januára 2019, premlčacia doba by začala plynúť 26. januára 2019 a uplynula by 26. januára 2022, teda opäť pred podaním žaloby, ku ktorému došlo 24. februára 2022. Teda v oboch týchto prípadoch je zrejmé, že nárok žalobcu by bol premlčaný. Keďže bola žaloba podaná po uplynutí premlčacej doby, teda oneskorene, súd prvej inštancie ju ako nedôvodnú zamietol vo zvyšnej časti, keď v časti úrokov z omeškania (o zaplatenie 6.13 eura) konanie zastavil v rozsahu čiastočného späťvzťatia žaloby. Z dôvodu hospodárnosti, efektívnosti a účelnosti sa vecou samou (náležitosťami zmluvy, výškou nároku a podobne) viac nezaoberal, dôkazy k nej predložené nehodnotil, ďalšie dôkazy nevykonával.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj odvolací súd), na odvolanie žalobcu voči výroku o zamietnutí žaloby v jej zostávajúcej časti a o náhrade trov konania, rozsudkom zo 16. decembra 2022 sp. zn. 6CoCsp/35/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti potvrdil a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP).

2.1. K odvolacej námietke o nesprávnom právnom posúdení otázky začiatku plynutia premlčacej doby súdom prvej inštancie uviedol, že: „19. Ust. § 103 OZ pri plnení dohodnutom v splátkach všeobecne určuje, že premlčacia doba začína plynúť odo dňa zročnosti jednotlivých splátok. OZ v ust. § 565 umožňuje, aby sa veriteľ s dlžníkom dohodli, že ak sa nesplní niektorá splátka, stane sa zročným celý dlh (tzv. strata výhody splátok). Veriteľ v takom prípade môže žiadať o zaplatenie celého dlhu. Ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, OZ v ust. § 53 ods. 9 upresňuje podmienky, za akých môže veriteľ toto právo uplatniť. Uvedené ustanovenie umožňuje veriteľovi požiadať o zaplatenie celého dlhu až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a súčasne, ak spotrebiteľa na uplatnenie tohto práva upozornil v lehote nie kratšej ako 15 dní. Účelom tohto ustanovenia je ochrana spotrebiteľa pred dôsledkami okamžitej splatnosti celého dlhu, ku ktorej by podľa ust. § 565 OZ mohlo dôjsť aj pri krátkodobom omeškaní trvajúcim len niekoľko dní. Ust. § 565 OZ by sa malo vo vzájomnom kontexte s ust. § 53 ods. 9 OZ vykladať v tom zmysle, že najbližšou nasledujúcou splátkou podľa ust. § 565 veta druhá OZ je splátka, ktorá nasleduje po uplynutí troch mesiacov od omeškania dlžníka, na základe ktorého mohol veriteľ využiť a právo požiadať o zaplatenie celej pohľadávky. V zmysle uvedeného, v prípade, ak sa veriteľ rozhodne využiť právo podľa ust. § 565 OZ a medzičasom sa stali splatnými viaceré splátky, je možné určiť, ktoré omeškanie viedlo veriteľa k tomu, aby si toto právo uplatnil. V tomto kontexte treba potom nazerať aj na ust. § 103 OZ a premlčanie posúdiť vzhľadom na tú splátku, z dôvodu nesplnenia ktorej došlo k uplatneniu práva veriteľa podľa ust. § 565 OZ. Od splatnosti tejto splátky začína potom plynúť premlčacia doba pre celý splatný dlh. Právny názor žalobcu teda nezodpovedá zneniu ust. § 103 OZ, pretože posledná splátka, ku ktorej splatnosti došlo pred využitím práva veriteľa podľa ust. § 565 OZ, nie je splátkou, pre nesplnenie ktorej sa stal zročný celý dlh. Súčasne je potrebné poukázať na to, že aj v prípade nespotebiteľských záväzkovo-právnych vzťahov dochádza k začatiu plynutia premlčacej doby skôr, ako veriteľ účinne uplatní voči dlžníkovi svoje právo podľa ust. § 565 OZ, keďže k počiatku premlčacej doby celého dlhu dochádza odo dňa zročnosti nesplnenej splátky. Veriteľ aj v tomto prípade stráca časť premlčacej doby, v ktorej je potrebné, aby vykonal svoje právo podaním žaloby na súd. Nie je potom ani právne významné, že od zročnosti (splatnosti) splátky (splatnej dňa 20. 10. 2018, správne 25. 10. 2018 - poznámka dovolacieho súdu), od ktorej začala plynúť premlčacia doba, do využitia práva veriteľa podľa ust. § 565 OZ (dňa 14. 02. 2019) došlo k splatnosti ešte ďalších troch splátok (splatných dňa 25. 11. 2018, dňa 25. 12. 2018 a dňa 25. 01. 2019). Na premlčanie nároku na zaplatenie týchto splátok už totiž nemožno vzhľadom k zneniu ust. § 103 veta druhá OZ aplikovať ust. § 103 veta prvá OZ.

20. Žalobca v ďalšom namietal, že súd prvej inštancie pri posudzovaní otázky premlčania žalovaného nároku nezohľadnil právnu úpravu podľa ust. § 1 písm. a) a § 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. v platnom znení. Odvolací súd síce považoval túto časť odvolacej argumentácie žalobcu za dôvodnú, avšak ani pri zohľadnení uvedenej právnej úpravy, ktorá svojimi účinkami v danom prípade spôsobila neplynutie premlčacej doby po určité obdobie, nebol nedostatok odôvodnenia a nesprávnosť záveru súdu prvej inštancie o momente uplynutia premlčacej doby v danom prípade spôsobilý viesť odvolací súd k záveru o vecnej nesprávnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti.

21. Podľa ust. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. účinného od 27. 03. 2020, lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva, v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 30. apríla 2020 neplynú.

22. Podľa ust. 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. v znení zákona č. 9/2021 Z. z. účinnom od 19. 01. 2021, lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva, v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 28. februára 2021 neplynú.

23. V zmysle dôvodovej správy k ust. § 1 zákona č. 62/2020 Z. z. navrhované opatrenie malo za cieľ v písmene a) dočasne zabezpečiť to, že premlčacie a prekluzívne lehoty nebudú do konca apríla 2020 plynúť a v písmene b) navrátiť premlčacie a prekluzívne lehoty, ktoré uplynuli v čase od 12. marca 2020 do dňa účinnosti zákona, t. j. v čase od vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky podľa zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Predkladateľ mal za to, že toto opatrenie môže prispieť k tomu, aby občania a podnikatelia nemuseli nevyhnutne vykonávať úkony potrebné pre uplatňovanie ich práv v súkromnoprávných vzťahoch v čase pandémie bez obavy, že by prišli o svoje práva v dôsledku premlčania alebo preklúzie. Navrhované ustanovenie bolo zamerané na súkromnoprávne vzťahy, t. j. právne vzťahy vznikajúce podľa predpisov súkromného práva najmä Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka. Dotknuté ustanovenie tak predstavuje zákonný dôvod spočívania (neplynutia) premlčacej doby v období od nadobudnutia účinnosti zákona č. 62/2020 Z. z., t. j. odo dňa 27. 03. 2020 vrátane do dňa 30. 04. 2020 vrátane (t. j. počas doby 35 dní). Rovnako tomu bolo podľa ust. § 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z., ktoré predstavovalo zákonný dôvod spočívania (neplynutia) premlčacej doby v období od nadobudnutia účinnosti zákona č. 9/2021 Z. z., t. j. odo dňa 19. 01. 2021 vrátane do dňa 28. 02. 2021 vrátane (t. j. počas doby 41 dní).

24. Vychádzajúc potom zo správneho záveru súdu prvej inštancie o začiatku plynutia trojročnej premlčacej doby podľa ust. § 101 v spojení s § 103 OZ dňa 26. 10. 2018, (teda deň nasledujúci po dni zročnosti splátky splatnej dňa 25. 10. 2018, z dôvodu ktorej nesplnenia sa stal zročný celý dlh; § 122 ods. 1 OZ), s ktorým sa odvolací súd stotožnil, by ani pri zohľadnení zákonného spočívania premlčacej doby podľa ust. § 1 písm. a) a § 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. v platnom znení v obdobiach od 27. 03. 2020 do 30. 04. 2020 (35 dní) a od 19. 01. 2021 do 28. 02. 2021 (41 dní), nebolo možné prisvedčiť žalobcovi, že premlčacia doba ku dňu podania žaloby na súde prvej inštancie (dňa 24. 02. 2022) márne neuplynula. Premlčacia doba totižto uplynula uplynutím dňa 09. 01. 2022 (24:00 hod.). Keďže žalobca podal žalobu na súde dňa 24. 02. 2022, záver súdu prvej inštancie o premlčaní žalovaného práva tak bol vecne správny.“ V nadväznosti na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcej časti a v závislom výroku o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie v zmysle ustanovení § 420 písm. f) CSP pre porušenie práva na spravodlivý proces, lebo súdy nesprávne právne posúdili vec ohľadom (ne)premlčania žalobou uplatneného nároku, čím rozhodnutie náležite neodôvodnili a § 421 ods. 1 písm. a) CSP pre nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, lebo tento sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke premlčania nároku, a to pokiaľ ide o otázku začatia plynutia premlčacej doby, domáhajúc sa zrušenia rozsudkov odvolacieho aj súdu prvej inštancie a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odôvodnil tým, že odvolací súd nesprávne vyložil ustanovenia § 53 ods. 9, § 103 a § 565 Občianskeho zákonníka a zaujal vo veci nesprávny právny záver, že uplatnený žalobný nárok je premlčaný, pričom sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v právnej otázke začiatku plynutia premlčacej doby v spotrebiteľských sporoch v prípade, ak došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ, (právo na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky) s poukazom na rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/132/2021, 5Cdo/224/2021, 1Cdo/143/2022, 9Cdo/98/2022, 7Cdo/347/2021 a ďalšie. Uviedol, že dovolací súd pristupuje v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe k danej právnej otázke tak, že premlčacia doba začne plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Až vtedy sa môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd (actio nata). Odvolací súd túto právnu otázku vyriešil v priamom rozpore s vyššie citovanou ustálenou praxou dovolacieho súdu, keď vychádzal z toho, že premlčacia doba začne plynúť už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Dovolaateľ zotrval na názore, že premlčacia doba začala plynúť 26. 1. 2019 (splátka splatná 25. 10. 2018 + 3 mesiace) a uplynula 12. 4. 2022 (po troch rokoch 26. 1. 2022 + 76 dní prerušeného plynutia premlčacej doby v zmysle zák. č. 62/2020 Z. z.); žaloba bola podaná na súde 24. 02. 2022, teda včas.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (ustanovenie § 35 Civilného sporového poriadku) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) pri skúmaní, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie je v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné i dôvodné.

6. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci s čím spájal nedostatok dôvodov rozhodnutia.

6.1. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.2. Pokiaľ dovolateľ mienil vyvodzovať prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie, právneho posúdenia veci súdmi nižšej inštancie, dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

6.3. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie v tejto časti (§ 420 písm. f) CSP) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

7. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania v danej veci aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Dovolateľ tvrdí, že otázkou, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, bola otázka začiatku plynutia premľacej doby v spotrebiteľských sporoch v prípade ak došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ (práva na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky).

8. Predmetom dovolacieho prieskumu bolo posúdenie dôvodnosti uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu vyjadrenej v žalobcom označených rozhodnutiach odvolacieho súdu (najmä sp. zn. 4Cdo/132/2021, 5Cdo/224/2021, 7Cdo/347/2021), pri posúdení právnej otázky premľania v zmysle druhej vety ustanovenia § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky podľa § 565 Občianskeho zákonníka v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

8.1. Najvyšší súd predmetnú otázku vyriešil, a to v rozhodnutiach z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020, z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, z 15. decembra 2022 sp. zn. 4Cdo/132/2021, pričom v Zbierke rozhodnutí súdov SR a stanovísk NSSR č. 3, ročník 2023, pod č. 29 uverejnil nasledovnú právnu vetu: „Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premľacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh.“ Nastolená otázka sa tak vyriešila a nadobudla charakter ustálenej praxe odvolacieho súdu s nasledovnými závermi:

8.1.1. Premľacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premľania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premľacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premľacej doby určuje zákon.

Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

8.1.2. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (*actio nata*). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

8.1.3. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkom (žalovaným) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia niektorej splátky dlžníkom v termíne splatnosti, vyhlásiť úver za splatný.

8.1.4. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivými plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivých dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nespĺnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

8.1.5. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok, dlh, čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplateniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

8.1.6. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarcia týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by nepripustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po

prvý raz.

8.1.7. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky, a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

8.1.8. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

8.1.9. Vychádzajúc zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení možno vyvodiť, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom plynutia premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu.

9. V korelácii uvedeného najvyšší súd konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba plynie od zročnosti nesplnenej splátky, ktorou sa stal zročný celý dlh. Podľa ustálenej praxe dovolacieho súdu pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (i rozhodnutie súdu prvej inštancie) tak spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (v potvrdzujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách odvolacieho konania), pričom zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (v zamietajúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania) v spojení s opravným uznesením (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

10. V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu opätovne posúdiť právnu otázku premlčania v súlade s citovanými závermi ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pritom skúmajúc splnenie podmienok vyhlásenia mimoriadnej splatnosti dlhu právnym predchodcom žalobcu, predovšetkým náležitosti výzvy podľa § 53 ods. 9 OZ, a to i v kontexte otázky (ne)plynutia lehôt v zmysle zákona č. 62/2020 Z. z.

11. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.